Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Fàbrica de Sant Benet

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Entorn del riu Llobregat. (08272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament	A tocar del monestir de Sant Benet de Bages.

Coordenades:

Latitud:	41.74279
Longitud:	1.90091
UTM Est (X):	408610
UTM Nord (Y):	4621803

Classificació

Número de fitxa	08213-91
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX-XXI
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	La previsió és l'enderroc final d'aquesta fàbrica, salvaguardant només l'edifici de l'antiga casa de l'amo que restarà convertida en el centre "Alicia" destinat a innovacions gastronòmiques.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Fundació Caixa de Manresa. Pl. de l'Om, 1 (08240 Manresa)

Fitxes associades:

Monestir de Sant Benet de Bages
Entorn del riu Llobregat

Data de registre de la fitxa:	dl., 16/12/2019 - 00:00

Descripció

Conjunt industrial format per les antigues instal·lacions de la que fou anomenada la fàbrica de Sant Benet, ubicada a tocar del monestir romànic. Arquitectònicament es tracta d'un conjunt industrial format per un seguit de naus de planta baixa orientades en sentit E-O, que acollien la maquinària i els processos de treball del tèxtil. El cos central es trobava format per un seguit de dos naus industrials de planta rectangular, orientades en sentit N-S, al nord de les quals s'adossa una altra nau en sentit perpendicular, que manté una orientació E-O. A migdia d'aquestes dues naus s'aixequen dues més, independents del cos central, separades per un carrer intermig, construïdes perpendicularment a les dues centrals, en sentit E-O. Darrera d'aquestes dues últimes s'ubica la xemeneia de la fàbrica. Completa aquesta part del conjunt industrial un edifici de planta rectangular i coberta a doble vessant, amb un cos adossat al nord de l'edifici i un dipòsit d'aigua quadrangular. Formen part també del conjunt dues vivendes destinades al personal de la fàbrica. Una d'elles, ubicada al nord del conjunt era l'antiga casa del director de la fàbrica, i l'altra destinada segurament al personal de manteniment. El conjunt no es trobava en principi envoltat de cap mur de protecció. Les naus centrals de la fàbrica són dos edificis de planta rectangular units, coberts a dues aigües amb teula, als quals s'adossa perpendicularment una altra nau també rectangular, i també coberta a dues aigües. Aquest nucli central és aixecat en mur de mamposteria irregular i arrebossat exteriorment amb ciment pòrtland. Les tres naus són de planta baixa, i per solucionar el problema de la il·luminació interior es van obrir al seu dia claraboies a les teulades que permetien el pas de la llum directa des del sostre. Aquest conjunt comptava amb diverses obertures al llarg de les seves façanes que permeten l'accés a l'interior. Es tracta de portes allindades obertes amb caràcter purament funcional. A migdia del conjunt s'extenia un seguit de tres naus més de planta rectangular de diverses mides, cobertes a dues aigües i amb característiques constructives similars a les naus anteriors. Com a obertures comptaven amb un seguit de portes allindades i de finestrals rectangulars disposats horitzontalment, amb remigs interiors de ciment que subdivideixen l'espai interior en quadrícules cobertes amb vidre. En aquest conjunt de migdia destaca la presència d'una xemeneia circular aixecada en maó que devia permetre la sortida de fums des de la zona de calderes i la màquina de vapor. Com a element destacable cal parlar de l'existència d'un edifici aïllat utilitzat com a vivenda de la direcció de la fàbrica. Es tracta d'un edifici de planta quadrangular cobert a quatre aigües amb teula, de planta baixa, primer i segon pis, aixecat amb mur de mamposteria irregular, arrebossat posteriorment i pintat de color blanc. Aquest edifici compta com a element excepcional amb la presència d'una doble galeria, a nivell de planta baixa i primer pis, adossada a la façana de ponent, protegida per una coberta inclinada, i formada per un seguit de cinc grans arcades -cinc a nivell de planta baixa i cinc a nivell de primer pis - rematades a la part superior per un arc de mig punt molt rebaixat. Les arcades es troben separades per columnes quadrangulars finalitzades amb un modilló sobresortit, sobre el qual recau directament l'arcada. Com a detall decoratiu, el tram d'arcada s'ha pintat en color vermell, destacant extraordinàriament sobre el fons blanc. Sobre la teulada de la galeria s'observa un seguit de tres finestrals rectangulars que s'obren a l'alçada del segon pis. Vora el riu es troba la resclosa de la fàbrica, aixecada segurament a sobre d'un antic molí. Es tracta d'una resclosa de grans dimensions, la boca de la qual ha estat parcialment recoberta per un mur de maó. El canal de la resclosa és també de grans dimensions, i es troba excavat a la roca natural del riu.

Observacions:

Al moment de procedir a la realització de l'inventari, aquest conjunt industrial ha estat enderrocat, conservant-se només les dues naus principals a tocar del riu - a migdia del conjunt- que són encara utilitzades com a fàbrica d'electricitat. També s'ha conservat la resclosa, i l'edifici de la vivenda del director. L'espai antigament ocupat per aquesta fàbrica, a tocar del monestir de Sant Benet, serà destinat a la construcció d'un edifici complementari a les instal·lacions del centre cultural del monestir de Sant Benet. La casa del director serà readaptada com a seu d'una fundació destinada a recerques culinàries.

Història

La fàbrica de Sant Benet pertany al terme municipal de Sant Fruitós de Bages, però ha estat sempre molt vinculada amb Navarcles. En els temps esplendorosos de feina, mitja població navarclina esta va ocupada a la indústria tèxtil. Segons explica Llorenç Ferrer i Alòs (Fàbriques de Navarcles V), entre 1853 i 1854 Josep Vidal i Sellarés i l'Isidre Puig i Ferrer, aquest d'Esparreguera, compraren un terreny situat al voltant del monestir, al lloc anomenat els Plans, amb la finalitat d'aixecar-hi una fàbrica tèxtil. També adquiriren els drets per a un salt d'aigua que havia demanat Antoni Blaha, un dels propietaris del lloc. El 26 de juny de 1861 fou concedit el permís per a l'aprofitament hidràulic. L'11 de juliol de 1862 es constituí la societat Isidre Puig i Cia., amb aportacions de diversos socis. Isidre Puig representava la meitat de la propietat de la fàbrica. L'altra part corresponia a la vídua de Josep Vidal, la qual fou cedida a la companyia a canvi d'interessos pels fons aportats. L'any 1890 l'aprofitament energètic fou millorat amb la instal·lació d'una turbina Francis de 170 CV. El 1894 es refundava la societat, amb l'entrada de nous socis, com Elisa Carbó i Ferrer, mare de l'artista Ramon Casas i Carbó, i en Dalmiro Caralt i Sala, enginyer industrial, casat amb una filla de l'Isidre Puig. El fundador de la fàbrica, Isidre Puig, va morir el 5 de gener de 1899. A inicis de la segona dècada d'aquest segle, l'empresa Puig va adquirir la fàbrica anomenada del Riu, a Navarcles. La dècada següent, la xarxa de fàbriques fou ampliada amb una fàbrica de teixits de Sant Feliu Saserra. El complex d'indústries funcionava sota el nom de Sucesores de Isidro Puig i Cia.. L'any 1922 fou construït damunt el riu Llobregat el pont que unia les dues fàbriques de la companyia: la de Sant Benet i la del Riu. Vers els anys trenta l'explotació i dedicació de les fàbriques Puig era: Sant Benet, filats i teixits; el Riu, filats; Sant Feliu Saserra, teixits. Acabada la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), la companyia es convertí en societat anònima: Manufacturas Puig SA. L'any 1955 la fàbrica de Sant Benet comptava amb 10.340 pues i 380 telers mecànics de 4, 41/2, 6 i 7 pams, molts amb maquineta per a teixits mostrejats. A la fàbrica del Riu es filava amb 7.966 pues i a Sant Feliu Sasserra hi treballaven 240 telers. El nombre de treballadors en aquesta època arribava als 800. Les successives fragmentacions de l'empresa i l'estat de la maquinària, força obsolet, féu trontollar l'empresa en un dels primers embats de la crisi del tèxtil -anys seixanta-. Per parar la sotregada, es va modernitzar la filatura i el tissatge amb l'introducció d'un centenar de telers automàtics Cerdans, entre els anys 1962-1970. També es varen instal·lar quaranta telers automàtics tipus Ruti, construïts a Sallent, de 4 1/2 pams, i més endavant, moderns telers de pinces de 3.40 m de pua, de Propelles-Cerdans i Picañol. L'onada de crisi iniciada vers els anys seixanta a la fàbrica de Sant Benet fou imparable. Ni els canvis de raó social, ni de titularitat en l'explotació pogueren mantenir el treball. Els acomiadaments es precipitaren. Un cop final es produiria el dia 25 de gener de 1985, en declarar-se un important incendi a la fàbrica de Sant Benet, resultant una nau de telers completament destruïda. L'empresa, que aleshores explotava les fàbriques de Sant Benet i la del Riu, de nom de Texnavarsa, ocupava 118 persones. Des del 1985 la nau va romandre esfondrada. L'any 2000, juntament amb el monestir de Sant Benet, el conjunt industrial fou adquirit per la Fundació Caixa de Manresa, sent incorporada al nou pla director que reconvertia el monestir en un gran centre cultural. El destí de les naus de la fàbrica estava sentenciat, ja que l'objectiu era enderrocar les naus per guanyar espai i aixecar les noves instal·lacions auxiliars del monestir. Només l'edifici de la casa de l'amo romania amb finalitats diferents com la de ser un centre gastronòmic.

Bibliografia

CAMPRUBÍ I PLANS, J. (1994). "La fàbrica de Sant Benet (1 i 2)" a Fàbriques i empreses. 10 anys de reportatges a Regió 7. 1984-1994. Pàg. 170-171.

